

e 151.

5992

Önneliku unenägu,

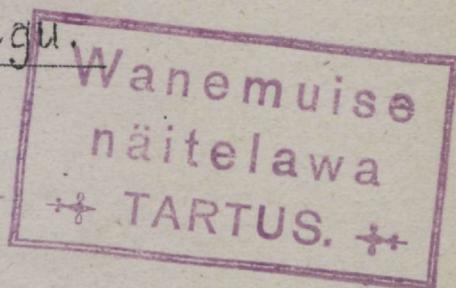
Ludwig Fulda.

Eesti Rahva Muuseumile

Wanemuise
näitelawa
+ TARTUS. +

Õnneliku unenägu.

Fantasia.

Ludwig Fulda.

Tõlkinud: K. Kadak.

Wanemuise näitelawa.

Juuni 1913.

76075

Ossalised:Adalbert.Wolfgang.

(Meesterahwa tuba Adalberti mõisas. Par. pool
 keskseinas sissenõrgumaks. Pakemat müridat murka
 läidab lai nahepoolega klassimees, mis rõdu pääle
 viib; pak. pool ees kõrge aken. Selle vastu par. pool
 seinas veel üks aken, mida raske eesriie katab. Seinad
 on poole kõrguseni laudadega vooderdatud; kõrgemal
 ripuvad pildid, püssid ja jahisaak. Suurtsugu-
 line ja mõnus sisseade. Pakemal pool keskil suur
 kirjutuselaud; selle ees sohva, päästs pak. pool.
 Pikkus laelamp ja kirjutuslaualamp, mõlemad
 elektrivalguse jaoks.

Öö. Kui eesriie kerkib, on näitelava tühi; kuu-
 valgus paistab tuledele laiades joontes aknast
 ja klaasvõrest sisse. Tumedalt on kuulda, kuidas
 üks vanker maja juurde sõidab ja peatub; lühikest

aiga selle järle avatakse sissereisimise wäljastpoolt
 nõnda et kummalgi pool oleks naha wõib. Adalbert
 ilmub nergis reisimantlis ja kaabukivaras läse
 pääle ja lasib Wolfgangi sisse astuda, kel niisamantel
 seljas ja kaabukivaras pääs on. Mõlematel
 on reisitaskud. Kuulda on, kuidas wanker edasi
 sõidab.)

Adalbert. Terve maja on sügawas unes.

Wolfgang. Kiri ei wõinud seda teisiti sõnata.

Adalbert. Keegi ei kuulnud meie tulekut. Wanker
 weeres peaaegu hääletult üle märja maa. Ka siin
 peab õhtu nõwasti wihma sadanud olemas.

Wolfgang. Seda puhtam ja säravam on üö. Waata
 ainult, kuidas kuu suuustab. Ta mängib ainult
 walitsijat ja waatab oma osa pääle küsirelt.

Adalbert. Kuit saab kalle warti häbi tegema.

Wolfgang. See on tema kunst, iga asjale, mida ta
 wäljastpoolt walgustab, seestpidist hiilgejõudri
 külge kuulutada. (On oma uuri wälja wõtmine)
 Ka minn sulle numberilaud nagu hiilgab

Adalbert. Palju kell on?

Wolfgang. Kolme pääl.

Adalbert. Wõta riided ära ja lüme ennast nagu kodus.

Wolfgang. Nagu käsed.

Adalbert. Sinn tuba on teises majo otsas, pääsissekäigu kohal; kutsar viib sinn kohvikusse sinna.

Wolfgang. Meie hiilisime siis tagaunsest sisse.

Adalbert. Peaaegu. See uus ühendab minn eluruumisid otse aiaga. Teda karmitatakse ainult nüüd suvel.

Wolfgang. Sa tuleid oma enese majasse nagu waras.

Adalbert (nardis) Ja, peaaegu. Aga nüüd peate teie siiski nagemal, sina ja muu, et mul karnis ei ole mingisugust walgust kartas. (Käänab amplii põlema.)

Wolfgang. Kähju! (Waatab ümber.) Kõnusa pesa oleid sa omale siin valmistanud.

Adalbert. Ainult mis elamiseks karnis läheb.

Wolfgang. Ja veel natuke rohkem — marga jooks vähemalt.

Adalbert. Kuidas sa seda arwad?

Wolfgang. Mulle näitab, see uus ei oleud mitte luksus.

Adalbert. Ja ta oli lahti. Meie ei oleks muide siit sisse saanud. Wõtion, nagu sa näed, see pool.

Wolfgang. Kas see ei ole kergemeelsus?

Adalbert. Ainult muveta, oleks — ühes nendest paljudelt hädadest, mille poolt meil maalehiskud teist linnalastest es tuleme. See peaks juba hõuldama wõlts-
roog olema, mis meil ühildusesse ära ei lähe. Aga —
sül on õigus; see on teenijate asi mõisj järle wõltsata,
kui mõisjahärra ära on. Tulewiku jaoks kilitan ma
meile seda meeldi. (Käänab ukse liikur.) Sõw; kaks
korda ümber.

Wolfgang. See oli nõiduslik sõit.

Adalbert (lahel kirjutuslana juurde) Paberassi? (Panab
umale ühe põlema.)

Wolfgang. Täna, ei.

Adalbert. Wõi tahad sa veel midagi juua?

Wolfgang (klauas ukse juures seisdes) Ainult õõ-õhkan,
kui lubad.

Adalbert. Ja, tee lahti. — See on see rüü, mille ma
minewal aastal juurde ehitada lasksin — see on meie
einewõtmise koht.

Wolfgang (on mõlemad uksepoolel lahti teinud).

Imetaulik — see lõhn!

Adalbert. See tuleb säält musipsemartelt.

Wolfgang. Nagu hübedast tõstnud paistavad kõige kangelamad mäed läbi pruude siia. Ma ei tea, kumb niisugane on: see kõva lõhn, või see alalõpmata vaikus.

Adalbert. Oota ainult, kui päev tuleb; kui me läbi aja läheme, ringi juurde tiigi kohal.

Wolfgang. Säält sõitsime ju mööda. Ma nägin tüki ja nägin sinu. Ma nägin ja ma näen, kui ilus siin on.

Adalbert (näitab ukse pääle par. poole). Ja selle ukse taga. . . .

Wolfgang (ümber uurates). Mis sääal on?

Adalbert. Sääal magab minu õnn.

Wolfgang. Kui ta meie häälekõla läbi üles ei ärgeand.

Adalbert. Oh ei. Sääal sees ei kuule kuke laulugi, mitte kühla kirinut sellagi. Margitil on väga õrnad närvid.

Tõu üösiine kahin äratas teda, kui ma lihtsa mõtte pääle tulim, ukse pulstriga, raske esinietega ja pakase luuridega teda selle eest kaitsta.

Wolfgang. Ma ei tunne teda mist enam ära. Kui ma tema vanemate majas käisin, oli ta alles laps.

Adalbert. Kui kihti olen ma sulle kirjutanud,

et ka tema sind näha soovib.

Wolfgang. Ja, avaratelevatelt kutsutest ei olnud
pärund.

Adalbert. Aga sina ei pannud neid kõik need
aastad tähele.

Wolfgang. Ei olnud kunagi päris hääd juhtust.

Adalbert. Ja mis teab, kui vana see veel oleks kest-
nud ilma selle poolkogemata kokkujuhhtmisseta.

Wolfgang. Elus ei ole midagi kogemata, kui kõik.

Adalbert. See käitumisetä pidu, kuhu ma alguses
sugugi sõita ei tahtnud!

Wolfgang. Aga viimaks teigid sa seda uneti.

Adalbert. Marjait sundis mind. Ja arvas, mul
pidada nõrd waheldust olema.

Wolfgang. Ja see oli mõõduandev?

Adalbert. Waheldust, ma palun sind! Mis jaoks on
inimesele waheldust karwis, kui ta õnnelik on!

Wolfgang. Mis sind siis viimati sundis?

Adalbert. Ise sugune tüju, mida ma enesek ise
seletada ei oska.

Wolfgang. Mina tahan teda sulle seletada. See
oli minu tungiv soov, sind sõäl ees leida.

Adalbert. Kiks sa mulle seda ei kirjutanud?

Wolfgang. Ma walisin kindlana tee. Cha awal-
dasin sinu pääle oma tahtmisejõuu läbi
kaugusest sundivat mõju.

Adalbert. Sa naud üsna veel niisuguste müs-
tiliste katsete sisse?

Wolfgang. Mitte müstiliste, waid loomulikkude
sisse. Kas sa ei mäleta meie ilioopilase ajast,
kui tihti mul korda läks sulle teatavat ette-
kirjutust, teatavat tegu pääle sundida?

Adalbert. Punduruse, pilguga. Aga niisugust
mõju kaugusest...

Wolfgang. Ei ole mitte ürsi mina ise seda sa-
gedasti küllalt ära katsumud, waid mõin sulle
seda väga paljude wastuwaidlemata õigeks tun-
nistatud näitustega tõendada. Iga elu olekus
on elektr. apparat. Sellipärast on üsna lihtsalt
hingede wahel kraadita telegrafwiõhendus.

Adalbert. Wõis olla. Need asjad on mulle ündsed,
nagu käis, mis tume on.

Wolfgang. See iseäraline kirj, mis sinu üle wõi-
must wõttis, oli minu hingetelegramm. Meie

kuuripuumine ei pane mind sellepärast mitte
põnnugi inestama.

Adalbert. Mind seda enam. Sa ei ole ju isegi
pidusüste armastaja.

Wolfgang. Mind sundis teatav pilkega segatud
meditsiin. Tean õige kord vastama, mõtlesin
ma, mis kõrgist neist vanadest ülikoolisõpradest
on saanud.

Adalbert. Kõiklased, kes kramplicult maeva näevad,
et oma ülikooliõelu kühja noort alles hoida,
kuna neil kunni juba ammu kadunud on.

Wolfgang. Ja, Jumal teab, ilma sinu lahke ette-
panekuta sinuga siia kaasa tulla, ei oleks ma
sellist kunstlikust rõõmusest kanda üsna võtta
tahtnud.

Adalbert. Kind oleks sa meil võimaks uneti siin
ja me ei lase sind nii ruttu jälle ära.

Wolfgang. Ma sahtlen, kas ma võeti tein . . .

Adalbert. Mis arjas?

Wolfgang. Et ma oma kuuhaiguses sind seda
võsist süitu ette võtma sundisin.

Adalbert (Löbelsalt). Ja, andeksandmata, et sa

mind juuginaja tubakasuitsu seest ära viisid
ja mind teist ööd ühes hirmusas võrastemaja
suudis magada ei lasknud.

Wolfgang. Igatahes oled sa algses selle vastu.
Ma mänesin seda sinust selgesti.

Adalbert. Ühel käitsa naeruväärti põhjusel.
Margit võtab mind alles homme lünnaks tagasi;
ja ta ei armasta mitte võtamatat asju.

Wolfgang. Seda oleksid sa võinud mulle rahu-
licult ütelda.

Adalbert. Aga ei. Ma nähtlesin ainult ühe silma-
pilgu. Siis sai minu üle niisuguni kange, ni-
sugune vastupanemata igatsus võimust. . . .

Ja ma võisin talle järele anda, sellega ühes
sinule järele andes. Mõtle — see oli meie esimene
lahusolemine.

Wolfgang. Kas see tavaliselt on mehest, kui ta näitab, et
ta seda ära ei kannata?

Adalbert. Sa ei tunne Margitit; sa ei tunne tema
armastust minu vastu. Inimene sa võid ei
kuisiks.

Wolfgang. Sa ehmatad teda.

Adalbert. Seda küll, kuid siiski... Tule, ma näitan sulle sinu tuba.

Wolfgang. Ilmselt. Praegu ei saaks ma nii kui nii enam magada. Ma ei taha ka sellest toredusest säälmälgas ilma jääda. Mine sina magama, mu süher, ja ära ühe wana öölinnu pärast kauem mureitse. Rõdu ja aed on mul ju rõu pärast ja töötavad mulle kuni hommikuni wälja walitund piduseksaks.

Adalbert. Noh, nagu sa tahad. - Hääd ööd.

Wolfgang. Hääd ööd.

Adalbert (on uuse poole par. poole läinud, jääb seisma.) Ma olen aga päris iguist. Selle pääle, et ta uuse seestpoolt riivi paneb, ma ei mõtle midagi! Ma peaksin tema rüürikatega unust üles põrutama, ja moodist wälja nihutama. Ta arwas wimmata weel, et mõni suur õnnetus on juhtunud, enne kui ma ülevõlde talle midagi ütelda saan.

Kerwide põrutus, haigus võiks selle tagajärg olla.

Wolfgang. Hääd ööd.

Adalbert. Ei, ei, alles siis kui ta üles ärkab, alles päewa peale ta minu rõdutulekust teada saama.

Wolfgang. Nõnda oleksid sa siis nüüd kodus
ja siiski päänarjuta.

Adalbert. Ma hidan selleks paariks tunniks siia
suhva pääle. (Kustutab laualambi ära, ühel ajal
sellega lähel kirjutusekantsi laamis põlemis, mis
ainult suhvat ja lähemat ümbrust valgustab.)

Wolfgang. See on paha lugu sulle ja teile mulle
mestis südameetunnistusepiina.

Adalbert. Oo, kas see imeilus ei ole, kas ei ole see
otse nagu miinasjutt, siia magama jääda
ja temale nii lähedal olla? Nagu tuiu kannupõis,
kus oma kuninganna lähel es puhkab?

(Istub suhva pääle ja lasel ennast seljale.)

Wolfgang (klauasse pääle näidates). Ja mina jälle
pean vahti sinu ukse ees. (Säheb pokr. poole.)

Adalbert. Jää veel. Ka mina ei ole veel mitte unine.

Wolfgang (tagasi tules). Pean ma sind magama vi-
nutama, nagu endistel aegadel, kus me tuba toa
kõrval elasime.

Adalbert. Ja Fedor elas västul üle eespoja.

Wolfgang. Pean ma ...

Adalbert. Oma flötemänguga? On ta sul ühes,
sinu flöte?

Wolfgang. Ma ei lasku temast kunagi. Aga ma mõtlesin üieti teist isiklikumise abinõuna.

Adalbert. Ah sa? Hüpnootiserimist?

Wolfgang. Kas mäletad veel? Kui sa enne eksami magada ei saanud kõigest arstirohtudest hoolimata - minu käsi pool minutit sinu otsa peal, ja sa olid magama uinunud.

Adalbert. Fedoriga aga ei õnnistanud see sul.

Wolfgang. Tema ei olnud nii häa medium nagu sina. Täna katsusid ma aga julgusti ka temaga õune.

Adalbert. Ma ei teadnud, et sa isegi veel nende asjadega tegemist teed.

Wolfgang. Rohkem kui kunagi enne. Ma olen üna loomulikku annet, taktimisejõudu ühe asja peale koondada, kavandada harjutamise läbi otse kunstiks edendanud ja selle juures asju riha saanud, mis mind ennast imestama panevad.

Adalbert. Näituseks?

Wolfgang. Ma võin inimest, keda ma magama olen uinutanud, näskida, et ta teatava sündmuse,

teatava elujätkumise ära unustares.

Adalbert. Ei ole võimalik.

Wolfgang. Teatav mälestus on tema mälestust jäädavalt kustunud, kui ta üles ärnab, ehk algu siis, et ma ta ise temale tagasi kutsun.

Adalbert. See räägib nagu muinasjutt.

Wolfgang. Ma võin edasi niusugusele magajale ette kujutada, millest ta unust peab nägema.

Adalbert. Aga kuidas siis taeva pärast?

Wolfgang. Ma kummardan tema üle, ja iga pilt, mille ma kõige suurema elavusega unust mätte-
kujutuses sünnitan, muutub magaja unenäoks.

Adalbert. Ja kõike seda seletad sa...

Wolfgang. Üsna loomulikult.

Adalbert. Selligi pärast ei ole see vähem mõistatustlik.

Wolfgang. Igatahes olen ma juba nii mõne häa-
teo ära teinud. Sest paljud võivad ainult mõne
mättekujutuse varal edasi elada, mis sa neile
tarahiljuseksi töö asemel sead!

Adalbert (järele mõeldes). Ütle mulle — kasid sa,
et ma unenäguisid on, mis tulevikku ette kuu-
lutavad?

Wolfgang. Ja ja ei; see ripub asjast endast.

Adalbert. Väi kuidas tahad sa seda seletada, et ma mitu korda oma elu tähtsamatel pööril-päevadel nõnda sündinust kõigis üksikutes asjades unes karva päält nõnda nägin, nagu see varsti pärast seda ilmsi juhtus?

Wolfgang. Ma tunnen mitut niisugust juhtumist.

Adalbert. Nõnda nägin ma oma isa surma ja oma otsustandmat kokkupõrget margitiga.

Wolfgang. Inim lüersin niisugused unenäod nõnda nimetatud teise nägemise ilmutuste hulka. Pünni ja aja vahesid suudab niisuguse nägija närvijõud silmapilguses ära kaotada.

Adalbert. Sarnasus oli nii täielis, et ma oma unenäo järel ihe kujur ja värvu poolest väga isäraliselt klidi ära tundsin, mida margit isikandnud ei olnud, enne kui ta mulle sellega ilmsi vastu juhtus. Seda näherõõret üleelamist ei võiks sa mitte minu mälestusest maha kustutada.

Wolfgang. Wahust siiski.

Adalbert (pilku par. poole heites). Ah, miks ei ole juba päew!

Wolfgang. Sa rüed nii käsitud nagu mõni peigmees.

Adalbert. Mitte ainult käsitud. Mis kaalus abielu, mis mitte rikka meesti peigmehe põlvkors ei muutu? - Ja pääle selle - ma olen uudishimuline.

Wolfgang. Mille pääle?

Adalbert. Kuidas ta sinu meelst on?

Wolfgang. Kas sellest ei ole minu otsuse jaoks küll, kuidas ma sind leidisin, - täiesti ära muutunud õnnest.

Adalbert. Õnnest! Missugune ära kulunud sõna. Kuidas keel meid oniti igavesti sunnib, labarasi rääkima, kui me midagi ise ära liksu mõtleme.

Wolfgang. Sa ei räägi ju seda ka mitte ühes hüllega. Terwe sinu olex tunnustab seda; see maja, see maakoht, selle aja mainimised kuendavad seda, nagu kumm koor.

Adalbert. Keli aastat, Wolfgang! Ja mitte ühte tundi, mis mitte innistatud ei oleud; mitte ühte, mis mulle mitte liig lähike ei näitaks, kui ma teda tagasi kutsuda mõiksin.

Wolfgang. Ja selle juures panid sa oma naese koke raske proovi pääle.

Adalbert. Kuidas nündas?

Wolfgang. Sa töid tema noaruse üksildusesse, ja võtsid enese päale ülesande ilmalapsel ilmul olla.

Adalbert. Mina olen temale ilmu. Margit on üks neist iseloomudest, kellel pea ühtegi välismist aratust karwis ei lähe, sest et rikas halle tema hingas ial kuivaks ei jää. Tema süllusesarv ei saa kühjas, ehk ta teda küll pillavalt minn päale wälja waleb. Kuis, mis meie armastusega ühenduses ei seisa, jääb talle wõõraks; aga tema mõistab ka kõige wõõramale naisugust ühendust anda. Tema elab minus ja minn jaoks; tema jagab iga minn soov, iga minn mütet; ja tema jõuab neile oma peene aimdusega sagidasti ette. Kui ma pärin, kas tal mända soov ei ole, siis naerab ta aimult - naisuguse õnnelik, naise naeratusega, mis sõnarikkam on kui tuhast töökust. Mitte naesterahwasti seltskonna järele ei tunne ta ihaldust. Ta küendab, ei olla ju ometi ühtegi naesterahwast, kes teda paolgi nii hästi mõistaks, kui mina.

Wolfgang. Ja sina? On sinuga kogu niisamuti?
Kas sa ei ole kunagi pöördust tundnud, mõtte-
vahetuse järel ühe mehega, ühe sübraga?

Adalbert. Mul on ju Fedor.

Wolfgang. Fedor?

Adalbert. Juba pea aasta. Kas ma siis sulle ei kir-
jutanud, et ta meie lähemas naabruses omale
koha ostis?

Wolfgang. Ja, ma usun, ta kirjutasid seda mulle.

Adalbert. Meie majast kuni tema omani ei ole
kõnem minna kui kakskümme minutit.

Wolfgang. On ta abielus?

Adalbert. Ümbriskul kombel ei. Muudu ei oleks
mul temast kangelgi nii palju.

Wolfgang. Väite teie teineteist kihti?

Adalbert. Pea iga päev. Ja sa saad aru, kui palju
mul sest kasu on. Sa tunned ju veel endisest ajast
tema vaimurikkust, tema kõigekõrgsuid huviseid.

Wolfgang. Ta ei seisnud mulle ial nii lähedal
kui sulle.

Adalbert. Mina ise olen teda alles nüüd näinud,
nagu ta seda ära teenib, hindama õppinud; ja,

19.

minu ainskatus tema ees kasvab veel alalasa. Ta on wanadest aegadest saadik päris suurepäraselt edenenud - küll näed.

Wolfgang. Ja sinu naene?

Adalbert. Margit?

Wolfgang. Kuidas tema Fedori üle otsustab?

Adalbert. Ja, see on ainuke ne kerge nari minu selgel silmapiinil. Margitil ei ole isiarants sõbralikku tundmust tema vastu. Alles hiljuti tunnistas ta mulle avalikult, tema ei oles Fedorit, tema häädust unandustest kõigiti lugu pidades, süügi mitte unale läbinäimiseses walimud, kui ta mitte minu sõber ei oles.

Wolfgang. Kasid ta Fedoril seda tunda?

Adalbert. Ta warjab seda tema eesti, nii hästi kui ta saab. Ta on Fedori vastu igapidi tähelepanelik; ja, ta teeb temaga isegi naugeid ratsasõitused, kui äriasjad mind siin kinni peawad. Aga sellest hoolimata ei pea ma seda võimalikes, et Fedor tema külmust ei tunneks.

Wolfgang. Aeg pihmendab nii mõnda.

Adalbert. Seda nimelt loodan ma kindlasti. Need kaks turedat inimest peavad ju juba una tund-
nuse nautu, mis neil minu vastu on, üksteise
juurde silda leidma.

Wolfgang. Mis ei tulnud Fedor ühes sinuga linna?

Adalbert. Ta tekitab esite. Meie tegime maha, et mina
tema una hubustega ära toon. Kuni ma juba val-
mis olin ära sõitma, sain ma tema näist teate,
et ta haiglane olla. - Ütleksid sa midagi?

Wolfgang. Mina? Ei.

Adalbert. Kana ülevõllemisest võõrdub ära, mi-
tada ei harjuta, nagu näib. Ma hakkas praegu
uneti natura mäsimees jääma.

Wolfgang. Noh, siis hääd ööd. Mina lähen rõdu
pääle.

Adalbert (ennast välja sirutades). Kas sa ei tahes flo-
tit mängida? Meie jätame klaasvase lakki. Tabased
helid heljuvad siis siia minu juurde ja nimutavad
mind magama.

Wolfgang. Siidamest häameelega. Aja...

Adalbert. Mõnda tassit laulu. Keegi pääle minu

ei võiks seda kuulda, kõige vähem hargit.

Wolfgang. Kuid sa selles nii kindel oled. . . .

Adalbert. Ja, olen.

Wolfgang (nõtab oma reisitaskust flööt). Siis laulan ma sulle öölaulu.

Adalbert (puulünes). Mis sa olen kodus. -

Wolfgang. Saamp? Pean ma ta ära kivistama.

Adalbert (ninnisti silmadega). Kas ta küll praegu minust und näeb?

Wolfgang (kustutab lambi). Kaetsemisevääriline inimene! Sinu juures on minu kunst illeliigne. Kõik unenäod, mis ma sulle näidata suudaksin, ei jõuaks sulle niisugust enne silmade ette näidatada, millest see, mis sul näeb, mitte illusioon ja kõielikuv ei oleks. Kõik mis sul on, on nagu unenägu. Näe und sellest, mis sul on!

Adalbert (tasa). Mis mul on. . . .

(Toas on, nagu algses, kurvalge. Wolfgang lähel klaasust välja. Kõhe pääl selle hakkab ta rõdu pääl üht adajist mängima. Adalberti sügav rahulik hingamine näitab, et ta magama jäanud on.)

Sõhpaistaw loov kangab nagu esmine näitelava ette.
 Natuurse aja pärast tehtakse üks par. pool seestpoolt
 lahti, nõnda et kuulda on; uuse esinööd nõwale
 liikates, ilmub uusest, heleda kumiseleguse käes, mees
 palja päraga, algade päale wisatud mantliga.
 Käes on tal mõned lahtised röösid, ta jääb, näoga
 uuse poole pöördult, seisma ja surub röösid
 nagu niimises jumalaga jätmisses ringliselt
 huultu wastu, selle juures kumab üks uue maha.
 Siis lähel ta sissekõngu-uue juurde, leiab et see
 lüües on, näänab kuss korda, nõnda et kuulda on,
 mõtne imber, waatab weel kord tagasi ja lähel
 siis uusest wälja. Selle aja sees on suhwa pääl
 magaja ennast rahutult liigutanud ja mitu
 korda tasa hõiganud, nagu waeuass teia lüu-
 painajas. Suur kussis jälle üles. Maha kumunud
 uue on kaadunud.)

Adalbert (hõigab nõwemini, näib uuega wõitlenuat,
 mille ta wiimaks maha raputab. Tõusib istumile,
 waatab segaselt, hüüab hirmsas ärewuses). Wolfgang!
 (Kõrgob püsti, hüüab nõwemini.) Wolfgang!

(Flütemäng vaikis.)

Wolfgang (tuleb klaasurvest sisse.) Mis on siis?
Kas sa ei saa magada?

Adalbert (temast kinni haarates.) Wolfgang!

Wolfgang Mis siis on? Sa nävised ju rõõgast
kehast.

Adalbert. Tuld! Tuld! Tuld! (Jookseb ja püüab
lambid põlema.)

Wolfgang. Siis näägi uneti! Mis on juhtunud?

Adalbert. Mina... Wolfgang, mina nägin....

(Tema pilgud otsivad palavikusernaselt midagi
pärandalt.)

Wolfgang. Otsid sa midagi?

Adalbert. Üht roosi. See oli ürs roos. Üks kollane
Marshall Niel-roos minu aiast. Kas sa ei näe
siin kusgil üht roosi maas?

Wolfgang. Ei. Kust see ka äkki siia pidi seama?

Adalbert (ütalab temal näevarrust kinni.) Wolfgang,
minu nägin hirmsat, kolidat und.

Wolfgang. Ja see on näis?

Adalbert. Nii selgelt... nii näega katsuvalt....

Wolfgang. Aga niid sled sa üles ärganud.

Adalbert. Põrgus ei või igavesti hukkamõistetud kalentariamalt und näha.

Wolfgang. Mis see oli?

Adalbert. Mina... Ei, ma ei saa!

Wolfgang. Siisgi! Räägi seda mulle. Siis load sa sellest kõige rutiinini lahti.

Adalbert. Mina nägin... Sa vaikid, Wolfgang?

Wolfgang. Ahim sõna selle peale.

Adalbert. Ahim nägin - nagu ma sind siin näen - seda tuba täis kummaluses.

Wolfgang. Täistagi. Wiimane pilt sinu silmades enne kui sa magama jäid.

Adalbert. Ja võisin aga üksi nuta asja näha.

Ahim pilt pööras nagu magneti jõul selle uuse poole. (Väitab par. poole.)

Wolfgang. Nah?

Adalbert. Läks see uue lahti ja valja astus...

Wolfgang. Sinu naine.

Adalbert (ennast väristades). Välja astus - Fedor.

Wolfgang (peenedutult). Ah!

Adalbert. Minu sõber Fedor.

Wolfgang. Meie endine juht segases ja jultunud iseloomu-
moontuses, nagu see unenäo jaoks iseloomu-
lik on.

Adalbert. Ta läks ära niisuguse näoga...
Me nägin tema nägu, Wolfgang. See oli ära.
seletatud. Tal oli paar ruusi kõres, marschall kieli
tõust, mis ma kasvatanud olen - huvitati
armsamad lilled.

Wolfgang. Lillpeenade lõhn säält teiselt poolt.

Adalbert. Ta surus neid huulte vastu, ja üks
kukus maha, ilma et ta seda tähele oleks pannud,
põrandale, siia selle koha peäle. (Otsib jälle)

Wõi eksisin ma selles?

Wolfgang. Mulle näib, sa näed ikka veel
und.

Adalbert. Ta kiulis sinna uuse juurde, pööras
ta lükkust lahti - ma kuulsin mõne raginat;
ma nägin... (äkilise arusaamisega) Oli see
süs üleüldse unenägu? Mis, kui mitte unenägu
ei oleks olnud?

Wolfgang (on sissikäigu-ukse juurde läinud).

Tuli siia.

Adalbert (järele minnes) Mis?

Wolfgang. Katsu ise. Kus on lüksus.

Adalbert (katsub), Ja, ta on lüksus. (Kergemalt hingates.)

Inimelale tänn, see oli inenägu - muud midagi.

Wolfgang (teda ettepoole tundes) Ja müüd vless
aeg, et sa selle üle naerad.

Adalbert. Tõepoolest, see on naeruväärt.

Margit! Fedor! - See on täiesti naeruväärt,
Arina ise olen naeruväärt, et ma mitte kuhe
selle üle ei naernud, kui ma meelemärgusele
tulim. Kus niisuguseid hullu asju unes näeb,
peab tagantjärele oma loojat põlvili tänama selle
teadmise eest, selle rumberliiskamata teadmise
eest...

Wolfgang. Wiimaks uneti tuleb sul mõistus päha.

Adalbert (jälle rahutult) Mis sa mulle ennist ütlesid?

Wolfgang. Ennist?

Adalbert. Teisest nägemisest? Sa andsid järele, et
wiimalik on...

Wolfgang. Aga see ei sünni ometi siia.

Adalbert. Ei, see ei sünni mitte, sul on õigus. Ma ei sattu ju ial enam niisugusesse seisukorda. Ma ei seada ial enam, silmad sulle uuse poole pöördud, si selles taas ööd mööda. Ja see oleks ju tarvilik eel-
kõngimine, kui ...

Wolfgang. Niisugused imelikud müttkäigud!

Adalbert (otsustavalt). Mitte ial enam. — Warsti peab
hommik tulema.

Wolfgang (vaatab oma kella). Kolmveerand neli.

Adalbert (sotwa pääle wajudes). Wabanda, ma olen
käiesti järeetu.

Wolfgang. Arusaadaw.

Adalbert. Minu meelst on, nagu ei suudaks ma
enam riätt ega jalga liigutada. Ja silmalaud on
mul nagu tinast.

Wolfgang. Seda parem. Siis saad sa nüüd loode-
kawasti ilma inenägudeta magada. Pean ma
hällilaudu jätkama? (Ta ei saa wastust.) Aga,
sa magad juba! (Läheb lambi juurde, käänab koks-
korda, nõnda et laelambi asemel nägustelaua

lõuapõlema süttis ja siis ka kustub. Kuuvalgus
nagu enne. Sähe jäle klaasuksest välja.)

Adalbert (on lahtiste silmadega liigutamata skva
pääl pinali.)

(Sühtinene sügus väinud. Siis kardub niigi nähta-
vate ja kuulavate inssiastjodega karvapäält tumm
etendus, mis enne laari taga sündis. Jälle tehtakse
üks parv. pool seestpoolt lahti; ilmub see sama
mees, jääb naise poole pöördult seisma, surub jälle
võrsid huultele vastu, lasub ihu maha kukkuda,
lähel sissekäigu-naise juurde, kääneb selle lükkust
lahti ja lähel ära. Ainuke naine endise ja
niihõbe vahel on, et parandale kukkunud naine
mitte ära ei kao, vaid silmatorkavalt maha jääb.)

Adalbert (on näin aja lahtiste, tarritamud silmadega
pinali olnud, väinuta ennast liigutada. Ainult
kramplik väin terna kehas näitas, et ta võis.
nägi. Paar korda katsus ta tarritusest väitu
saada ja piisti tünsta; aga arjata. Alles nüüd
lähel tal korda, nähtava meeleheitliku jõu pingu-
tusega ihu tünsta. Ta karjatab läbilõikavalt,

wangul ja langul sohwa jalutsi juures kokku.)

Wolfgang (tuleb ukku sisse) mis see oli?

(Käib, et sohwa tühison.) Ära läinud? - Kuhu? -

Tagan mõtku, pean ma täna ööse veel ise konti-
sid mõtma õppima? Tuli ära ja tuli üles -
kõige uuem seltskonna mäng. (Käänab lammi

poolena, wõtab ümber, näeb Adalberti) Sääl!

(Putab tema juurde) Adalbert! mis sinuga siin
on? Uled sa kõige? (Tõstab tema pooleni üles,
nõnda et tema pää sohwa pääle saab, kumardab
tema üle.)

Adalbert (haarab tal kurruga kõrisk kinni) chadu,
uled sa mul näes? Tahad sa salata?

Wolfgang (raputab tema ära) hullus! Kullaks sa
münd pead? Mina olen - Wolfgang.

Adalbert (jälle maha wõjudes) hullus! Ja hullus!
- ma lähen hulluses.

Wolfgang. Ära uneti üles! Sa nägid jälle und.

Adalbert (nähisedes). Ei, ei, ei! - mis ma enne
ainult unes nägin - nüüd olen ma seda ära
elanud!

Wolfgang. See on niitewinastus —

Adalbert. Ma olen seda ära elanud! Minul on märs otsa ees! Minu pääajju näeb tulewiku piltisid! Oma saatust, üht sündmust keise järelle — enne kui nad mind talawad, näen ma neid unes ette.

Wolfgang. Sina nägid...

Adalbert. Kaise, nagu ma sulle jstustasin — kaise, kaise teist korda, ilmsi.

Wolfgang. Mina waidlen selle wastu, et sina una praeguses olekus une ja ilmsi wahel wahet saad teha. —

Adalbert. Ma olin ilmel, ütlen ma sulle; ma olin ilmel. Üks lüks lahti ja wälja astus Fedor — elaw Fedor...

Wolfgang. Etah, hää küll, sa olid ilmel; ütleme, et see nõnda oli. Miks sa siis ille ei karanud, miks sa teda ei hüüdnud, miks sa teda kinni ei pidanud?

Adalbert. Mina tahtsin, ma tahtsin, aga ma ei suutnud; ma olin nagu kinni kaidetud, nagu raudpaku külge needitud. Elawalt

mahamactud oma kiristus ei või mitte abitum
olla, kui mina olin. Ma ei saanud ennast lii-
gutada, ma ei saanud mitte kirjandagi.

Wolfgang. Kirilise lümpainaja, mida sa saäl
kirjeldast, algusest otsani.

Adalbert. Ma olin ülevel, Wolfgang. Minu sil-
mad olivad pärani lahti. Ma nägin roosisid
kema väes; üks kukkus maha....

Wolfgang (pöörab ümber, näeb maas roosi,
ehmatab, võtab ta ruttu üles, pistab salaja
oma rinnataskusse.) See on siis tõendimaks, et
sa vmetigi nad nägid.

Adalbert. Ei, ja kuhat word ei!

Wolfgang. Wõi - kui see roos, mis maha kukkus,
kõsine roos oli - kuidas teda siis see praegu
mitte siin maas ei ole?

Adalbert. Ta peab olema!

Wolfgang. Waata järle.

Adalbert (kõnseb jõudu rookum võttis üles)

Ära meetud jonetus! Kõnd on karwis püsti seista!

Wolfgang. Otsi aga! Püüma minu pärast pärani-
dal ümber. Kui sa siit kusgilt roosi leiad,

siis on sul paremad silmad kui minul.

Adalbert (läski midagi meelde tuletades). Ja naks?

(Isakesel sissekäigu-ukse juurde)

Wolfgang (ehmatades). Pea! Oota ometi! (Tahab temast ette jõuda.)

Adalbert (nisub ukse pärani lakki). Sakti! Ta on lakki! (hutsinult naerdes) Haha, kas sa mind nüüd usud? Waras, Wolfgang - waras oli siin!

Wolfgang. Ma palun sind, mõtle ometi...

Adalbert. Wahust - wahust jõuan ma talle järele! (Tahab wälja.)

Wolfgang (tada ettepoole tõmmates). Kuu ometi! Sa eksid. See naks...

Adalbert. Awanes isenesest - eks ole? See woti püüas ennast ise lukus kaks korda ümber?

Wolfgang. Ei, mina olin see, kes tema ümber püüas

Adalbert. Sina?

Wolfgang. Mul tuli hirmu, weil natuke aeda kändima minna, üle tiige kingu juurde. Selle pärast hiilisin ma tassa sisse, läksin warwasti pääl sinust mööda, käänasin selle ukse sääl

lunust lahti ja tahtsin parajasti wälja minna,
kui sinu kõwa karjunnine ...

Adalbert. Ära näe waewa. Ma ei usu sind.

Wolfgang. Tahad sa mind walelikuus teha?

Adalbert. Wannu mulle ... Ei, ära wannu.

Kas ma margit mulle ei wõidunud?

Wolfgang. Sina teetad mind ja teda ühtlasi.

Adalbert. Wolfgang, kui ma sind uskuda wõiksin,
uskuda tahaksin! Ma tahaksin selle eest ker-
juseks saada ja ennast rikkaks nimetada!

Paul elu tahaksin ma selle eest ära anda
ja ennast suuremaks pidada!

Wolfgang. Mis karistab sind, mind uskumast?

Adalbert. Minu silmad - minu silmad!

Wolfgang. Mis ei wõinud sa sedasama und
maks ruda üksteise järel näha? Sa annad
mulle järel, et selles isenesest midagi wõima-
tut ei ole, ja, et seda sulle nagu igale teiselegi
juba juhtunud on.

Adalbert. Üni wõi ilmsi? Elu wõi surm?

Wolfgang. Sa hakkad nüüd ise kahtlema ...

Adalbert. Kas sa siis ei näe, et see kahtlus mind

kuimme kurda rahkem piinat, kui kinnel
teadmine? Kas sa siis ei näe, et ma sellele kart-
lusele lõpu pean tegema?

Wolfgang. Mis sa tahad teha?

Adalbert. Mergiti küsida - kõne nüüdsama.

(Tahab par. poole.)

Wolfgang (teda kinni hoides) Jää!

Adalbert. Tema küest küsida, kas ma und nägin.

Wolfgang. Seda sa ei tee! Vähemalt mitte praegu-
mitte enne kui sa oma loomulikusse olekusse
tagasi oled saanud.

Adalbert. Ma tahan oma silmad tema omadesse
puurida, kas nad mitte kõrvale ei puika. Ma
tahan selle juures tema kätest kinni hoida,
kas nad mitte ei värise. Ma tahan...

Wolfgang. Ja tagajärjed? Mõtle tagajärgede
peäle! Sa haavad teda, kui ta süüta on, nõnda
et sa seda ial enam hääks ei saa teha. Sa
tahad oma mõlemata hullustuses oma õune
purustada...

Adalbert. Oma õune! See on purustatud - nii
ehk nii. See on kinnides minnes. Saan ma

ial veel oma ajast seda pilti ära kaotada, isegi kui see mõlematel kordadel unenägu oli? Kas ei ole ta igaveseks ajaks minu rahva ära hävitanud, minu taevaskõlva surmanud, minu usalduse ära kõigistanud? Need kaks inimest, kellega ma oma elu elasin, kes mulle kõige lähemal olivad, keda ma armastasin — miks ma veel kunagi nende pääle nõnda saadatu nagu senini? Kas ei saa iga minu pilk nende järel luurama? Kas ei saa ma iga nende sõnas äraandmist kuulma, iga nende pilgus tunnustust lugema? Kas ei kihvita minu kahtluse märgine hingearv iga tundi, iga minutit, kus meil koos olime, ära?

Wolfgang. Aga kui lähema järelkatsumise juures selgub, et sinu kahtlus põhjata on...

Adalbert (eneselt otsustelüües). Haha, olin ma siis pime? Miks andis Marjiti mulle nõuu, linna pidule sõita? Miks ei tulnud Fedor minuaga ühes? Miks lasis Marjiti üksildastel teedel ennast hämmeliga Fedoril seata, ehk ta küll ütles, et ta teda ei sallinud? Mis muu pärast ütles

ta seda sulle, kui ainult, et mind julges taha?
Kokkuräägitud mäng! See on selge, see on päeva-
selge.

Wolfgang. Ma kordan sulle, sa oled praegu mõi-
metu pool kaineltgi otsustada.

Adalbert. Ja sel ajal kus sina ja mina siin
inimestega rääkisime, kus ma oma igatsuse maha
sirusin... Oo! (Pusinas nätega.) Nad peavad
mulle seda kallilt maksma!

Wolfgang (tada jälle kinni hoides). Adalbert!

Adalbert. Lase mind! Lase mind! Nüüd mõi-
al on see silmapilk, kus ma vinge selgest
pean suretsema. Tunde tema juurde, ja siis -
selle teise juurde!

Wolfgang. Mitte sammuv! Sa magad, enne kui
sa midagi ette võtad.

Adalbert (pilnava naeruga). Magad - nüüd!

Wolfgang. Sa tead seda, mina tahan nonda. Sa
pead minu sõna kuulma nagu laps. (Kindral näs-
kival toonil.) Pane silmad kinni! Kasta väin
oma keha üle! Tunne, et sa väsinud oled,
nonda et ümber kukud!

Adalbert (nimmiste silmadega, susistab,) Surma-
ni väsimus.

Wolfgang (kõmbab kema sohva juurde, sunnib
keda, tagast vägivalda karvitades, endist mo-
di pikali heitma, ilma et ta vastu paneks).

Siia heida pikali. Siin puhk! Sul ei ole enam
kahtmist. Sul ei ole enam ühtegi mõtet. Kõik
raab. Kõik riuub. (Sähel magaja taha, paneb
kalle näe otsa pääle, mägib, kuna tema näost
kõwa energia näha on, pikitamisi ja rõhuga.)
haga raskelt ja sügavalt - raskelt ja sügavalt.
Selle õõ nägemised unustad sa ära; kuulad
sa, mina käsen seda. Kui sa üles ärkad, on
nad jäädavalt sinu mälestusest kustunud;
mina tahan seda nonda. Sinu unenägu
juhiv nüüd mina. Reusid lähenevad ja
kiigis kingu juures peegeldab ennast kuu.
Kõige ilusam kuht maa pääl on sinu oma.
Sul on kargit, sul on Fedor; sina armas-
tad neid mõlemaid, ja nemad mõlemad
armastavad sind. Näe und, minu süher;
näe und, et sa õnnelik oled.

Adalbert (kelle näv üle ümmelin naeratus
lehwit, susistab unes.) chargit! —
